

ПОДЛЯСЬКІІ
ВЕСНЯНКІ

ПОДЛЯСЬНІ Ї ВЕСНЯНКИ

Зубрав і записав

Іван Ігнатюк

Видав Хведур Жук

1982

Miejska Biblioteka Publiczna
Biała Podlaska

З М І С Т

1. Вступное слово. (Весняний звичай й обради на Подляшші)	стр.	1 - 6
2. Постянії письні	"	7 - 22
3. Великодні письні	"	22 - 23
4. Володаркі	"	23 - 42
5. Додаток		
а) Веснянки записани О.Кольбергом в се- лі Орху́вовк коло Володави	"	43 - 45
б) Веснянки записанії В.Стахвюком в селі Тростянка воев. Білосток	"	45 - 46
6. Дещо про подляські гóвіркі	"	47 - 51
7. Короткий слівник діалектних слóв	"	52 - 55
8. Примітки. (Од кого, де й коли записано письні.)	"	56 - 58
9. Ноти до некоторых писень	"	59 - 61

ВСТУПНЕ СЛОВО

(Весняні звичаї й обряди на Подляшші)

Весняні звичаї й обряди повстали на Подляшші в стародавніх часах. Є вони типовими звичаями й обрядами рольничого населення. Давній люде при помочи чаруов, заклінань, котрі містидіся в обрядових писнях, як теж чародійськими делами старалися з'єднати собі прихильність природи і її незнаній сили пудпорадувати чоловікови. Колішній поганський обряди були пов'язані із слов'янським святом весни і розпочинанням польових робуот. Просля введення християнства у весняних обрядах і звичаях зайшли великі зміни - поганські вірування й чародійські заклінання помішались з християнським святом Воскресення Христового, яке заступило давнійше поганське свято весни.

А ото які були колісь і ще є тоже на селах Подляшшя весняні обряди і звичаї:

1. Перебивання посту.

За початок весняних звичаїв і обрадуов на Подляшші треба прийняти звичай перебивання посту. Пусля м'ясиць, як вядомо, приходив в е л і к і й п у о с т. Перебивання посту наступало на його половину, що припадало переважно в марцьови, на початку весни, то є на провесну. О такіі були колісь звичаї звані перебиванням посту:

Дівчата перебирались за циганкі а хлопци за цигануов альбо за жебрачкі і жебракуов, і ходили од хати до хати; ворожили, краді дещо чи теж жебрали, з чого було дуго сміху. На половину посту хлопци кидали до хати, де була дівка горщика з попелом, мазали гліноу або фарбою окна, двери і стіни хати. Заставлявали ввечури двери хати кождами дєрева, дровами жеб рано домашній не могли вийти на двуор. Хлопци теж в ночі розбирали на часткі вуоз і потом складали його на дахови клуні щоб рано господар заходив у голову як вони тії "чортякі" того воза затягли на клуню, і як його-то стамтуодь здоїніти. Хлопци в половину посту робили ще гінші збиткі і всякіі комедії коб було весело.

Кром'я того, на дорози посеред села, у вечори, хлопци паділі соломю, кричали й скакали через огонь щоб хучій пройшла зима, закончився великій пусост і прийшла весна.

Давній баби до половини посту не ткали полотна на кросьнях. Ткати не було вольно, бо люде вірили, що літом буде гриміти, будуть бити перуни а град повибиває збуожже на полю. Як на верста-ти тче то мусить лядоу, в якуй є примощоване бердо, гримати в ха-ти

До половини великого посту повинно бути в хати тихо. Булі теж такі люди, котрі ходили по селі і забороняли ткати, говорячи: не тчи, бо ще половини посту нема!

До половини посту не можна було теж співати весьолых пісень. У пиліпівку, в м'ясниці і в першу половину великого посту був на Подляшші звичай організованя в д е н ь о к і в е ч о р о к. На вденьках (в день) і на вечорках (ввечур) сходилися баби й дівчата по хатах прости разом льон, вовну, коноплі чи теж дерти пір'я. На вденьках і на вечорках баби й дівчата співали пісньні, розказували казки, легенди, і говорили про всяку бувальщину.

Пісньні, що їх співалося под час пиліпівки і в першу половину великого посту були смутні, бо замістом їх була переважно тяжкая доля жінки, нещаслива доля дочки одданиці, щоденне родинне життя і гінше. Звичай організованя вденьок і вечорек не є зв'язаний з весняними звичаями, алі є вусн вступом до весняних звичаїв і обрядів, бо без ниток, які баби й дівчата напраті на вденьках і на вечорках не можна би було у ранню весну ткати полотно.

2. Звичай зв'язаний з Благовіщенням.

Ранньою весною, перед Великоднєм припадає православне свято Благовіщення. Колиє був такий звичай, що перед тим святом жінки пеклі в печах з пшаничного тіста маленькі б о р о н и і б у с в и н и, що мало символізувати надходящу весну. Тими тісточками хрещені матері обдаровували своїх х р е щ е н н и к у в і свої х р е щ і н и к і, щоб вони радувалися, що вже хутко прийде весна.

3. Вербниця.

Коліє було і до сіх пур ще є много звичаїв зв'язаних з Великоднєм. В остатню неділю великого посту, перед Великоднєм, припадає вербниця, яку в гінших селах звали теж вербною неділею. Був і є ще до тепер звичай, що у вербницю люди ходили й ходять до церкви святити вербові лози звані п а л ь м а м и албо просто в е р б о ю.

Як вже люди повернули з церкви із свяченою вербою тогди малиї діти і бубльшиї хлопці, каваліри, биліся лозами з верби. Хлопці ганялі за дівчатами й билі їх вербовими лозами кажучи: "Верба б'є - не заб'є, за тидень - Великдень!"

4. Красінне яєць.

В суботу перед Великоднєм матері своїм дітьом і своїм хрещеним дітьом красили, малювали, писали й скробали яйця, якії мілі символізувати прихуод весни. Люди красили яйця в дубовуй чи губльховуй корі, у мерві сіна, в жовтому цвітови латаття, в лупинах

дебулі і в гіншому. Перед красінням писали яйця у всякій взори жежким воском при помочи спеціального писака чи теж квачика. Як написали воском на яйцях взори то кідали тий яйця до варіння. Тоже на окрашених яйцях або на помальованих фарбою вискробували ножом чи скрабаком всякії взори. Стуюль були такії назви великодніх яєць: крашониї яйця альбо к^ашанкі (без взоруов), п^исанкі і скробанкі. У писанню яєць чи скробанню помагали матерам їх дорослиї діти. Яйця мальовали переважно на червоний кольор.

Кром'я зього господині на Великдень варили і пекли всякі м'яснії страви і пекли з пшаничної мукі паску і смачнії, солодкії перогі.

5. Святінне паскі і її дилінне.

Ввечури люде йшли до церкви на всьночну то є на набоженство, яке тривало цілу нуюч аж до самого рання. Йдучи до церкви на всьночну несли люде в корзінках, у кошільох а богатшій в коробках святити паску. Як церква була в другому селі то їхали хвурманками і паску везлі на вози.

На паску складалися такії продукти як: перуог - паска, хліб, суюль, масло, сир, ковбаска, хруон а в богатуюов то навіть і печеное поросся. Паску прибиралі зельоним барвінком чи баранчуками, що міло символізувати весну. На Подляшні Великодні свята називали теж Пасхою.

Пуосля всьночної, на другій день рано, вже на Великдень, всі домашні сядали за стуюл снідати. Був тут такий звичай, який є ще й до сіх пюор, що в першуй черзи сим'я дилілася паскою, а перодовсім свячоним яйцём, яке символізувало початок життя. Як дилілася то дорослиї складали собі взаємно зичення: здоров'я, щастя і дождання щасливо наступного Великодня. Коли вже з'їли свячоное (подилілися) то потом їді вже гіншійї страви і пилі горідку й вино.

6. Гранне в яйця.

Просля впуоольного снідання діти й молодьож клалі у свої кішені крашанкі й писанкі, і йшли на село грати в яйця. Той звичай називався к^умканьом. Кумкалися яйцями не туюлько малії діти алі теж молодьож і дорослиї люде. На перший день Великодніх свят биліся в яйця, а чие яйце було моцнійше то той вигравав і забирав вигране яйце до кішені. В некоторых селах гранне в яйця називалося теж на вибиткі.

На другій і на третій день Великодня, коли вже всі мілі пообивани яйця зо двох оторуон (дзюбак і дупак) тогда грали

в т а ч а н к і. Качалі яйця по землі, з гори в низ щоб їдним яйцьом попасти в друге. Той хто качаючи поцилував в яйце, которое лежало на землі — вигравав тое яйце. Булі такі хлопці що за Великодні свята повинагравали по цілуй копи яець. Такий то був колись великодній звичай грання в яйця, который вже тепер праве зувсім загінув.

7. Обливання водою.

На третій день Великодня був на Подляшші такий звичай, що в той день всі обливалися водою: діти, молодьож і старшії лѹде. Каждый старався когось обліти. Найбѹольш в той день хлопці обливали дивчат. Тиї забави з обливанням були переповньони смихами й жартами а тривали цілий день, до самої ночі. На тѹом кончалися Великодні свята. Дамній лѹде обходили іх через три дні.

8. Цилування і поздоровлювання іменѹм Христовим.

До великодніх звичаїв треба теж зарахувати такий звичай.: Коли лѹде виходили із церкви з всьночної цилувалися говорачи: "Христос воскрес!," і "Воїстинно воскрес!,". Тим вони висловлювали свою радѹость з Воскресення Христоваго, радѹость з приходу нового життя, з приходу весни. З того звичаю користали хлопці, которі цилували тиї дивчата, якії їм нигди не давалися поцилувати.

До провѹдньої неділі то є до п р о в о д у о в всі лѹде, которі зустрічалися з собою на дорози чи де-гінде альбо приходили до хати виталися словами: "Христос воскрес!," — "Воїстинно воскрес!,"

9. Волочебное.

До великодніх звичаїв треба теже залічити так зване — в о л о - ч е б н о е. Всі жуонкі й чоловікі, котори мілі хрещонії діти, обов'язково, згѹодно зо старим звичаєм одвідували у Великодні свята свої хрещінкі й хрещеникуѹв і приносили їм подаркі, що називалося волочебное. До волочебного входило конечно по кілька пар яець, крашанок чи писанок, перогі й цукеркі. Той звичай був вельме радѹосний для малих дити. А навить дивкі й каваліри тішилися коли їм хрещона мати або хрещоний батько принесли волочебне. Волочебное яйце було доказом пам'яти хрещоних батькуѹв про свої хрещони діти. В мнѹго селах волочебного звичаю лѹде до сіх пуор ще дотримують.

10. Клодовінне волочебного на могїлках.

На Подляшші був колись такий звичай, що на проводи то є в першѹ неділю пуосля Великодня лѹде заносили на могїлкі всяку їжу, яка зоставалася з Великодніх свят як: яйця, перогі, ковбаскі й гіншое, і кладовили тѹю їжу на могїлі померлого свого діда, батька,

бабулі, матери, дитини чи когось гіншого їм близького. Бо люде давній вірили, що души померлих будуть туї їжу в ночі їм їсти. Тим самим люде диліліся паском за своїми рӯдніми, близькими, которі вже були на тамтому світи — така була колісь віра. Той звичай є барзо старий, бо сягає часӯв колі наші предкі були ще язичниками і обходили на весну свято поминок за померлих.

11. Весняніі обради.

Колі вже сонце зачало пригрівати, колі вже сніг на полю почав де-не-де розставати, колі вже прилітілі з вірія жайворонкі, колі вже прийшла провесінь, а вже було просія першої половини посту — тогди жуонкі й дивчата нацалі спивати гінши пєсьні од тих, що їх спивалі у пиліпуовку чи в першу половину посту.

В місьце сумних писень, якіх змістом була доля сільської родини входять п о с т я н и і п и с ь н і, які характеризуются живішоу ритміком і веселішим змістом. Постяніі пєсьні є вельме мелодийні а їх зміст висловлює тугу і стремління людяти до хороства, до доброти, до щастя, до шляхетності і до взаємної любові.

А колі вже зӯйшов сніг з поля і з лугӯв, колі вже прийшла довгожданая весна тогди збираліся хлопци й дивчата на селі: сядалі на жердлох, на дилях, на колодах, на лавах пӯд хатами чи на прихатніх призьбах і спивалі весняніі пєсьні звани в о л о д а р к а м и.

А колі вже стало зовсім тепло на дворі тогди збираліся вони на вигони за селом, де сядалі на траві, спивалі веснянкі, бавиліся у весняніі забави, граліся, танцювалі х о р о в о д а.

Весняніі пєсьні мають у своїому змістови в бӯольшости зичення дивок до хуткого виходу замуж як теж їх марення про гожего й богатого каваліра, которий приїде до їх з-за мора на "красному" коньови. У весняних пєсьнях є теж мнїго любовних мотивуов. Володаркі не одруозняються вельме од постяних писень своїм змістом і мелодией: є вони бӯольш ритмічнішіі, веселішіі і надарться до повольних танцрв званих хороводами. З весняних забав треба зганути такі найбӯольш популярні як: в о л о д а р і к в я г и н я. Дивчата і хлопци спиваючи володаркі бавиліся й танцювалі хоровода. Спиваючи й танцюючи вони тим способом виталі найхорішоу пору року — весну.

Малі діти збираліся тоже весноу: граліся, спивалі свої дитячі пєсьні, якіх мені не вдалося такі записати.

12. Весняніі пєсьні.

Пєсьні, якіх колісь спивалі дивчата й хлопци на весну є найбӯольш архаїчними народними пєсьнями.

Весняні пісні на Сходу України називаються **в е с н я н к а м и**. І така є прийнята назва для того роду народних пісень в науковій літературі. На Заходній Україні пісні пов'язані з весняними обрадами називають **люде г а ї в к а м и**. В півночній часті Подляшся, у Білостоцькому воеводстві, недалеко Більська Подляського тамтешні люде називають ті пісні теж **г а ї к а м и**. В полудньовій часті Подляшся то є у Білоподляському воеводстві весняні пісні тутешнє українське населеннє називає: **п о с т я н и м и** піснями, **в е л і к о д н і м и** піснями і **в о л о д а р к а м и**. Вище сказані назви впроваджують свого роду якийсь розподіл до подляських веснянок.

Постяні пісні спивалі дівчата й хлопці пуд час великого посту а доречно просля його половини. Великодні пісні спивалися перед самим Великодньом альбо пуд час того релігійного свята. Велика шкода, що не вдалося мні їх мнїго саписати. Пісні звані володарками (назва походить од забави – володар) дівчата і хлопці, і теж мали діти спивалі переважно пуд час весняних забав і танців – хоровадів. На Подляшші, у Білостоцькому воеводстві виступає ще їдн руд веснянок, якіх там люде називають **р о г у л ь к а м и**. Рогульки теж записано на Волинському Поліссі, на Україні. Назва їх взялася студь, що дівчата й хлопці спивалі ті пісні на рози села або на рогови сільської гулиці. [] Мені такі до сіх пуд не вдалося записати ані їднєї рогульки у Білоподляському воеводстві.

Кончаючи вступне слово, прошу ласкаво, прочитати в туй збірці п'ядисят веснянок, що я їх записав на магнітофонну плівку у воеводстві Біла Подляська. Є кілька випадків, що помістив я по два а навіть по три варіанти теї самеї [] пісні. Їднак вони рудняються помежи [] собою або мовою чи трохи змістом альбо мелодією.

Для поруднєннє моїх веснянок з веснянками з гінших сторуд Подляшся замішую в збірці яко додаток штири веснянки, що їх записав О. Кольберг на прикуонцьови дев'ятнацятого віку в селі Орхувовк коло міста Володави, і штири веснянки, що їх записалі на початкови сімдесятих літ теперішнього віку В. Стахвук і В. Залеськая в селі Тростянка, гміна Нарва у Білостоцькому воеводстві.

Нехай подляські веснянки повернуть Тебе, дорогій Читачу, до немирущого джерела культури й гісторії нашого рудного народу, який через довгі століття свого життя на Подляшші бореться коб перетривати, жеб бути собою і щоб не згинути на вікі.-

Іван Ігнатюк

І. ПОСТЯНІЙ ПИСЬНІ

1. Кличе мене мати.

Кличе мене мати, до домоньку, кличе...

Ой хоче мене мати за старого вдати -

Я й до дому не поїду!

Хоче мене мати за старого вдати

А я не вмію постіленьки слати -

Я за його й не поїду!

Перекинуся я зельоним явором,

Ой виросту я в батька перед двором -

Я за його не поїду!

Єсть у мене такі сокиречки,

Що вирубають явір з огрудечка -

Таки ж мила мусиш бити!

Перекинуся я щукою-рибою,

Ой той пограю далеко з водою -

Я за його не поїду!

Ой єсть у мене такі неводечки,

Що вилапають рибку із водечки -

Таки ж мила мусиш бити!

Моя мамуленько розстилай обруса,

Нех той старизний протирає гуса,

Вже я його не збуду ...

Ой мій братику нажени горілки,

Бо вже той старий приїде до дівки,

Вже я його не збуду ...

Ой моя сестричко вишивай хустоньку,

Бо той старизний приїде до шлюбоньку,

Вже я його не збуду!

2. Кльиче мене мати.

Кльиче мене мати, до домоньку, кльиче

А я відаю чого вона хоче -

Я до дому не поїду!

Хоче мене мати за старого дати

А я не вмію постіленькі слати -

Я за його не поїду!

Перекинуся я жуков-рибон,
Ой той пограб далеко з водою -
Я за його не пуойду!

Ой есть у мене такі неводечкі,
Що вилапають рибку із водечкі -
Таки ж мила мусиш бить!

Перекинуся я ярем мишкою,
Ой побигу я тиснем норкою -
Я за його не пуойду!

Ой есть у мене такії котечкі,
Що вилапають мишку із норечкі -
Таки ж мила мусиш бить!

Перекинуся я зельоним явором,
Ой виросту я в батька перед двором -
Я за його не пуойду!

Ой есть у мене такі сокиречкі,
Що вирубають явуор на дровечкі -
Таки ж мила мусиш бить!

Моя мамуленько напиши мні хліба,
Бо я вже пуойду за старого діда -
Вже я його не збуду!

Ой ти муой татувьку нажени горілкі,
Бо вже старенький приїде до цівкі -
Вже я його не збуду!

Ой моя мамулько розстилай обруса,
Нех той старенький протирає гуса -
Вже я його не збуду!

Ой моя сеструнко вишивай хустоньку,
Бо вже приїде старий до шльоньку -
Вже я його не збуду!

3. Ой пуойду я у луку.

Ой пуойду я у луку, у луку,
Ой стану я на куолку, на куолку.

Кличе мене мати за старого дати
А я не вмів постіленькі слати -
За старого не пуойду,
Бо я його не люблю!

Перекинуся золотим перстеньком
Й покочуся широкім гостинцем -
За старого не пубйду,
Бо я його не люблю!

Ой є у мене такі бистрі очи,
Що вони бачать як ся перстень точить -
За старого мисли йти,
Волю його чинити!

Перекинуся ярем мишкою,
Подізу в землю далеко норкою -
За старого не пубйду,
Бо я його не люблю!

Ой є у мене такі котечкі,
Що вилапають мишку із норечкі -
За старого мусиш йти,
Волю його чинити!

4. Пасла баба качку.

Пасла баба качку, качку,
Пасла баба качку, качку.
По зельоним мачку, мачку/2
Пасла, пасла тай згубила/2
Шукаючи заблудила./2
Ой пубйду я повід Бугом./2
Там муой милий горе плугом./2
А він горе ще й гукає./2
На мене ни споглядає./2
А він горе ще й поводить./2
Він до мене не говорить./2
Занесу я йому їсти/2
Чи не скаже мені сісти/2
Занесу я йому пити/2
Чи не буде говорити./2
Він наївся і напився /2
І на роллі положився/2
"Вставай, милий, чом не гореш?/2
Чом до мене не говориш?"/2
"А я лежу тай думаю, /2
Не до мислі жінку маю." /2

„Брав ти мене в день не в ночі, /2
Не вилизли тобі гачі! /2
Брав ти мене в день биденський, /2
Бачив мене мій миленький! /2
Брав ти мене вдень, в неділю /2
Збираючи всю родину! /2
Було люди попитати /2
Було мене тай не брати, /2
А внас люди не татари /2
Були б тобі розказали,“ /2

5. Ти яблінко гулякувата.

Ти яблінко гулякувата
Як на тобі голячки гнуться.
Ти Гавулю молоденькая
Як за тебе молодці б'ються.
Нехай б'ються, нехай лаються.
Нех на мене той не надяться!
Як я вросту - пубоїду за старосту.
За старосту, і за того,
За писара молодого.

6. Ой ти вербо.

Ой ти вербо, ой ти вербо, вербонько
Як на тобі гулячки гнуться ...
Нехай гнуться, нехай гнуться, нехай лагнуться
Нех на мене той не надяться!
Як я вросту пубоїду за старосту.
За старосту, за старенького,
За писара молоденького!
Ти писару, писароньку
Випиши мні китаїоньку!
А яку? Зеленьоньку
Як для мене молоденькуй.

7. Ой селом, селом.

Ой селом, селом поза корчмою.
Хвалівся Більчук своєю дочкою:
"Бери Михалку мою Марину,
Дам тобі віна три хвѳори сіна.
Ще й яловеньку яловеньку -
Бери Марійку молоденьку..."

8. Гей там коло млина.

Гей там коло млина
Зацвіла калина -
Молодого Іваця
Вкусила гадина.
А Настуля взяла
Друзінь накопала -
Молодому Івасю
Ручку завивала.
Вийшла стара мати
Стала нарікати:
Випаслісте хлопці руту -
Буду правувати.
Правуй, мати, правуй
Абиць не набила.
Заплати нам за горілку
Що дочка випила.
Вона з ними піла
Нині не говорила -
Хлопці собі подумали,
Що вона випила.
А Настуся вточі
Заплакала в очі.
Молодий Івасю
З-за стола вискочив.
Цить, Настусю, не плач,
Не сунь годівки,
Ой бо близько неділенька
Пусьдир до церковки.
Зайшли до церковкі
Нема косяндза вдома.

Нема ксьондза вдома
Поїхав до Хома.

Поїхав до Хома
Ключі купувати,
Ключі купувати
Церкву одмикати.

9. Коло мого проса.

Коло мого проса
Золотая роса,
Гоя, гоя моцний Боже,
Золотая роса.

Ой куди я пуйду
Той не зарошуся,
Гоя, гоя моцний Боже,
Той не зарошуся.

Ой кого я люблю
Той не надивлюся,
Гоя, гоя моцний Боже,
Той не надивлюся.

Бо у Жуках хлопци
Всьо красни молодци;
Купували горілоньку
Антоновуй дочци.

Она з їми пила
Ніц не говорила -
Вони стали подумали,
Що не жартовлива.

Зайшли на ялоньку
І радять радоньку -
Заведімо стадо кони
На її рутоньку.

Вийшла її мати
Із новеї хати -
Не робіте хлопци шкоди,
Буду правувати!

Правуй, мати, правуй
Аби есь не била,
Заплати нам за горілку
Що дочка випила!

"Як дурні давали
То розумна пила,
Бодай віте не дождали
Жеб вам заплатила."

10. Ой бором, бором.

Ой бором, бором, борониною,
Ой хто ж то їде вечориною?
Ой їде, їде Михалко п'яний,
Ой вийди, вийди Марисю - пані!
"А я не пані - воронинонька,
Твої мамусі господинюнька,
Дала -м хустоньку як біль біленьку -
Сховай Михалку на неділеньку.
Що суботоньки будем ся вмивати,
Що неділеньки будем ся втирати."

11. В місти на риночку.

В місти на риночку
Горел воду носить -
Там дівчина козаченька
На вечеру просить.
"Готуй, мати, готуй
А я ліжу спати,
А як прийде голий хлопець
Той прошу прийняти."
Замела сіни й хату
Ще й засміялася:
Пушла мати воду брати
Тай догадалася.
"Не виливай, мати, води
Що я й наносила,
Не розлучай мене з хлопцем
Що й я полюбила."
Добрий батько, добрий -
Мати не така:
Не пускає на гулицю,
Бо ще й молода.

" Пусти мене мати
На гулицю грати,
Ой там буде гожий хлопець
Сиви воли гнати."

Жене воли сиви,
Жене й попасає -
На хорошу дівчиноньку
Гочками моргає.

Їхте воли, їхте,
Не буйтеся вовка
А я пубйду до дівчини -
Не змита головка.

Не змита, змита,
Ще й не вичесана -
Єї коса до пояса
Шовком перебрана.

Їхте воли, їхте,
Не буйтеся мошки -
А я пубйду до дівчини
Пожартув трошки.

13. А в Марисі хата на помості.

А в Марисі хата на помості.
А в Марисі хата на помості -
Як день так нуч то свіжії гості./2
Приїхало три козаки з подку/2
Зав'язали Марисі головку:/2
Їдзон каже - я Марисю люблю./2
Другій каже:- я Марисю возьму./2
" А хто мені друзіль накопає /2
Той зо мною до шлюбоньку стає."/2
Єдзон каже: до мора доїду./2
Другий каже: море переїду./2
Третій каже: я друзіль дусстану./2
З Марусею до шлюбоньку стану./2
"Заграй же мні музиченько валбса /2
Нех я пубйду з Марусею танця" /2

В лівуї ручці Марусеньку водить/2
В правуї ручці остру шаблю носить./2
А ще тогди травка не шуміла/2
Як Марусі голова злітіла/2
Ото тобі Марусю весілля- /2
Не висилай козака по зілля! /2

14. На синьому гозері.

На синьому, на синьому гозері, гозері,
Хлопець гуси займає, займає,
Хлопець гуси, хлопець гуси, займає, займає,
Гей, на скрипонці грає, тай грає,
Віте хлопці, віте хлопці молодці, молодці,
Накажіте дівонци, дівонци:
Нехай вона, нехай вона замуж йде,
Нах на мене тай не їде, тай не їде!
А дівчина почула, почула
І в городець скочила, скочила -
Викопала, викопала кореня, кореня.
З пусд білого каменя, каменя,
І обмила, і обмила у ріці, у ріці,
Й обварила в молоці, в молоці,
Приставила, поставила до жару, до жару:
Кіпи корень помалу, помалу!
Ой ще корень, ой ще корень не википів, не википів,
Увже хлопець прилетів, прилетів!
А що ж тебе, а що ж тебе принесло, принесло
Чи сивий кинь, чи весло, чи весло?
Приніс мене, приніс мене сивий кунь, сивий кунь,
До дівчини на той двур, на той двур,
До дівчини, до дівчини, до душки, до душки,
На білій подушці, подушці;
До дівчини, до дівчини, до серця, до серця,
Пусд білий раденця, раденця.

15. Ой поїду я в городець.

Ой поїду я в городець, в городець,
Викопав корінець, корінець.
Ще корінець не вкипів, не вкипів,
Вже Василько прилітів, прилітів.
А що ж тебе принесло, принесло,
Чи човничок чи весло, чи весло?
Привіз мене сивий кінь, сивий кінь,
До дівчини на подвір, на подвір.

16. Через наше село.

Через наше село звонкове деревко -
Звонкове деревко за морем чорненьким.
А вколо деревка явор малювали -
Явор малювали - церкви будували.
Ой вибудували дві церковки ясні -
А в нашій Януовці дві дівчини красні.

17. Під сіньцями новенькими.

Під сіньцями зелені-новенькими
Вісять вінки зелененькі,
Вісять вінки зелененькі.
"Куди їдеш Семене до дівки,
Не досягай нагайкою вінки,
Не досягай нагайкою вінки?
Не досягай нагайкою вінки,
Не для тебе у Янівці дівки,
Не для тебе у Янівці дівки.
Поїдь, поїдь до Бокинки
Там для тебе стари дівки,
Там для тебе стари дівки.
Поїдь, поїдь до Дуброви
Там для тебе стари вдови,
Там для тебе стари вдови."

17. Ой жеб ти дівчино.

" Ой жеб ти дівчино
Була й багатенька
Взяв би тебе за рученьку
Й зав'яз до батенька."
"Ой жеби я Іванку
Була й багатенька -
Ой не хтіла би я тебе
Й твого батенька."

"Жеби ти дівчино
Тогди замуж вийшла
Як на битуй дороженці
Яра рутка зійшла."

Дівча подумала,
Рутки насіяла -
Дошик пушов,
Рутка зійшла,
Дівча замуж вийшла.

"Ой жеб ти Іванку
Тогди оженився
Як у млині на камені
Кукуоль уродився."

В млині на камені
Кукуоль не вродився...
Хлебець сивий й ще горбатий -
Він не оженився.

Летіла лебедечка
Через воротечка -
Яка була хитра мати
Така і цуречка.

18. Поберемся на весні.

Поберемся на весні
Як зацвітуть черешні,
Поберемся в неділю
Будьм мати надію. } 2

Де ж ти мене поведеш

Коли хати не маєш?

Пудйдем зара в чужу

Поки свою збуду. /2

Постав хату з лободи,

До чужей не веде,

Бо чужая така

Як свекруха лихая:

Хоч не б'є а то ворчить,

Таки вона не мовчить.

19. Конопелька.

В темном лісі, в темном лісі,

В темном лісі, в темном лісі,

В Залесі, в Залесі,

Посію я, посію я,и

Посію я, посію я

Льон-коноплю, льон коноплю.

Й уродився, й уродився,

Й уродився, й уродився

Льон-конопель, льон-конопель.

Унадився, унадився,

Унадився, унадився

Злодий-воробель, злодий-воробель.

Мою конопельку, мою високу,

Мою конопельку, й мою зельоную

Клювати, клювати.

Вже ж я йому, вже ж я йому,

Вже ж я йому, вже ж я йому

Одомщу, одомщу:

Пір'є з крил'єв, пір'є з крил'єв

Вишиплю, вишиплю.

Він не буде, він не стане,

Він забуде й перестане

Летати, летати;

Мою конопельку, мою високу,

Мою конопельку, мою зельоную

Клювати, клювати.

20. Ой там коло проса.

Ой там коло проса
Золотая роса,
Гоя, гоя, моцний Боже,
Золотая роса. /2

Межилиські хлопці
Красні молодці,
Купували горілоньку
Луцкову дочці. /2

Она пила, пила,
Ніц не говорила,
Вони собі подумали,
Що їх не любила. /2

Вийшли на гороньку
Радити радоньку -
Заженімо сто пар кони
На її рутоньку. /2

Вийшла мати з хати
І стала нарикати -
"Не робіте хлопці шкоди,
Будьм правувати!." /2

"Правуй, мати, правуй
Аби їсь не біла,
Заплати нам за горілку,
Що дочка випила!." /2

"Дурні купували
А розумна пила,
Щоби віте не дождали
Жеб я вам платила!." /2

21. Поїхав Івасьо.

Поїхав Івасьо тай на полюване,
Гоя, гоя тай на полюване;
Оставив Настулю тай на годуване,
Гоя, гоя тай на годуване.
Мамулю, мамулю, годуй мні Настулю,
Гоя, гоя годуй мні Настулю.

Полуж її спати на пухкі пернати,
Гоя, гоя на пухкі пернати,
А дай же їй їсти хліба пшеничного,
Гоя, гоя хліба пшеничного.
Добра мама була того не вчинила,
Гоя, гоя того не вчинила.
Положила спати на простуй соломі,
Гоя, гоя на простуй соломі,
Одягнула її кийом березовим,
Гоя, гоя кийом березовим,
А дала їй їсти хліба овсяного,
Гоя, гоя хліба овсяного.
Приїхав Івасю та із полявання,
Гоя, гоя та із полявання,
Запукав, застукав в нове будіване,
Гоя, гоя в нове будіване.
Не вийшла Настуля ні вийшла мамуля,
Гоя, гоя ні вийшла мамуля.
"Івасю, синочку, Настуля свавульна,
Гоя, гоя Настуля свавульна,
З козаками спала — ложе поламала,
Гоя, гоя ложе поламала,
Мід-вино випила, скляниці побила,
Гоя, гоя скляниці побила!"
"Порадь мені мамо що їй мні зробити,
Гоя, гоя що їй мні зробити?"
"Івасю, синочку, виведь на влоньку,
Гоя, гоя виведь на влоньку,
Виведь на влоньку й здойми головоньку,
Гоя, гоя й здойми головоньку!"
Вивів на влоньку й здоймів головоньку,
Гоя, гоя здоймів головоньку.
Зайшов до світлиці мід-вино в скляниці,
Гоя, гоя мід-вино в скляниці.
Зайшов до ванкіра — лежить постіль біла,
Гоя, гоя лежить постіль біла.
А на туй постільці малий синок плаче,
Гоя, гоя малий синок плаче.
"Ой ти синку не плач, буде тобі мати,
Гоя, гоя буде тобі мати,

Буде тобі мати але не така,
Гоя, гоя але не така.
Буде тебе бити а мене любити,
Гоя, гоя а мене любити,
Буде постіль слати - мене цілувати,
Гоя, гоя мене цілувати,
Буде постіль слати - тебе проклинати,
Гоя, гоя тебе проклинати."

22. Поїхав Іванко.

Поїхав Іванко той на польованне,
Гоя, гоя той на польованне,
Оставив Марисю той на годування.
"Тестеньку-батеньку, годуй Марисеньку,
Гоя, гоя годуй Марисеньку!
Давайте їй їсти пшеничні хліби,
Гоя, гоя пшеничні хліби,
Давайте їй пити мід-вино в скляниці,
Гоя, гоя мід-вино в скляниці,
Кладовіте спати в пухови пернати,
Гоя, гоя в пухови пернати."
Давали їй їсти разові хліби,
Гоя, гоя разові хліби,
Давали їй пити чисту воду,
Гоя, гоя чисту воду,
Кладовили спати на простуй соломи,
Гоя, гоя на простуй соломи.
Приїхав Іванко той із воювання,
Гоя, гоя той із воювання.
В ворота в'їжджає й тестенька питає,
Гоя, гоя тестенька питає:
"Тестеньку-батеньку чи гаразд у дома,
Гоя, гоя чи гаразд у дома?
Чи гаразд у дома, чи Маня здорова,
Гоя, гоя чи Маня здорова?"
"Пшеничні хліби той порозкидала,
Гоя, гоя той порозкидала,
Мід-вино випшла, скляниці побила,
Гоя, гоя скляниці побила,

З козаками спала - постіль поваляла,
Гоя, гоя постіль поваляла,
"Тестеньку-батеньку що буду робити,
Гоя, гоя що буду робити?"
"Вийди на гороньку - зотни головоньку,
Гоя, гоя зотни головоньку!"
Де головка впала там церковка стала,
Гоя, гоя там церковка стала,
Де рученьки впали там органи грали,
Гоя, гоя там органи грали,
Де ноженьки впали там свічі палали,
Гоя, гоя там свічі палали.

ІІ. В Е Л І К О Д Н І П И С Ь Н І

1. Гелело, гелело.

Гелело, гелело
Жеб зиму одмело,
Жеб було літєчко,
Червоне яєчко -
Дітєм забавонька
А увсім людьом
Теплая веснонька.

2. Ой вже ни далєчко.

Ой вже ни далєчко
Червоне їєчко,
Гей рано, ранєнько,
Червоне єєчко.

Дай же мені Боже
Великодня дуождати,
Гей рано, ранєнько
Великодня дуождати.

Великодня дуождати,
Червоне єєчко
В ручках потримати,
Гей рано, ранєнько
В ручках потримати

В ручках потримати,
На каменю сісти,
Побити і з'їсти
Гей рано, ранєнько

Побити і з'їсти,
Гей рано, раненько!

3. Ішла Марія.

Ішла Марія лугом-берегом,
Але...але... алелуя, лугом-берегом.
Зустрітила вона тої три жиди,
Але... але... алелуя, тої три жиди.
А віте жиди, Христа мучили,
Але... але... алелуя, Христа мучили.
Ой то то ни ми но наши діди,
Але... але... алелуя но наши діди.

III В О Л О Д А Р К И

1. Ой ти яблунько гулякувата.

Ой ти яблунько гулякувата,
Рано, нам рано, раненько,
Чого так довго стоїш не цвितеш,
Рано, нам рано, раненько?
Ой стою, стою, час-пори я жду,
Рано, нам рано, раненько.
Час-пора прийде то я зацвиту,
Рано, нам рано, раненько.
То я зацвиту, яблучко зроджу,
Рано, нам рано, раненько.
Яблучко зроджу червонобоке,
Рано, нам рано, раненько.
Червонобоке, барзо солодке,
Рано, нам рано, раненько.
Два зельоное, барзо гуоркое,
Рано, нам рано, раненько.
Ой ти дієвчино, ти молодая,
Рано, нам рано, раненько.
Чого ж так довго в батенька сидиш,
Рано, нам рано, раненько?
Ой сиджу, сиджу
Час-пори я жду,
Рано, нам рано, раненько.
Час - пора прийде то я зацвиту,
Рано, нам рано, раненько.

Час-пора прийде то замуж вийду,
Рано, нам рано, раненько.
Як замуж вийду хвалити буду,
Рано, нам рано, раненько.
З ким жити буду що нема роду?
Рано, нам рано, раненько.

2. Пуд берозов прометене.

Пуд берозов прометене
Ще й каліною обсаджоне.
"Ой хто то, хто то
З товаром стоїть?"
"З яким товаром?"
"З черевичками."
Чужим дівчатам всьо продає,
Для своєї Мані дармо дає.

3. Княгинька

"Княгинько, де твоя дочка?"
"Княгинько, будь понагайбу!"
"Княгинько, де твоя дочка?"
"Бояри, дала на службу!"
"Княгинько, поїдь по єї!"
"Бояри, поїдьте сами!"

4. Гардая ружа, гардая.

Гардая ружа, гардая,
Що в городичку стояла.
Що в городичку стояла.
Нахилилася в городець -
А наш Іванко молодець,
А наш Іванко молодець.
"Вискоч Іванку з городця.
Вузьми Марисю до танця.
Вузьми Марисю до танця.

"Ступай Марисю зо мною
Будеш моею женою,
Будеш моею женою,
Будеш матюнци годити,
Мні молодому робити,
Мні молодому робити;
Будеш матюнци хуста прать,
Мні молодому постіль слать,
Мні молодому постіль слать.

5. Славное місто йн Бересто.

Славное місто Бересто,
Ой рано, рано Бересто.
А найславнейши Ломази,
Ой рано, рано Ломази.
А наши Жуки сто рази,
Ой рано, рано сто рази.
В містах ялоньки тисниї,
Ой рано, рано тисниї.
В Жуках дівоньки пишниї,
Ой рано, рано пишниї.
А найпишнійша Гандзюля,
Ой рано, рано Гандзюля.
Вила виночок й заснула,
Ой рано, рано заснула.
Вставай, Гандзюлю, довго спиш,
Ой рано, рано довго спиш.
Свуйй матюнци не вгодиш,
Ой рано, рано невгодиш.
Твоя матюнка рудная,
Ой рано, рано рудная.
Той ще до того грузная,
Ой рано, рано грузная.
А ти Гандзюлю молода,
Ой рано, рано молода.
Твоя хороша урода,
Ой рано, рано урода.

6. А в городечку зіллечко.

А в городечку зіллечко,
Гей рано, рано зіллечко.
А у другому біллечко,
Гей рано, рано біллечко.
А там дівчина зілле рва,
Гей рано, рано зілле рве.
І з того зілля винки в'є,
Гей рано, рано винки в'є.
Вида виночок — заснула,
Гей рано, рано заснула.
Приїхав Іванко не чула,
Гей рано, рано не чула.
Вставай, Марисю, довго спиш,
Гей рано, рано довго спиш.
Моїй матиці не вгодиш,
Гей рано, рано не вгодиш.
Мні молодому не вслужиш,
Гей рано, рано не вслужиш.
Одчиню скриню ключіми,
Гей рано, рано ключіми.
Наділю твою матицю чепціми,
Гей рано, рано чепціми.
Одчиню скриню з замками,
Гей рано, рано з замками.
Наділю свекруху валками,
Гей рано, рано валками.

7. Їздить Іванко на коню.

Їздить Іванко на коню,
Гей рано, рано на коню.
Розпустив шубоньку по йому,
Гей рано, рано по йому.
Біжіть до його паробки,
Гей рано, рано паробки.
Ой подусоймати шубоньки,
Гей рано, рано шубоньки.

Як там шубоньки пуодняльи,
Гей рано, рано пуодняльи.
То там Гандзюлю изнашльи,
Гей рано, рано изнашльи.

8. Положу я кладку вербову.

Положу я кладку вербову, вербову,
А віте дівчата до дому, до дому,
А ти, Марисю, тут зостань, тут зостань,
Приїде до тебе красний пан, красний пан.
Привезе виночок з лілії, з лілії
Щоб було хороше к' неділі, к' неділі.
Привезе виночок щеберцю, щеберцю
Щоб було хороше до винця, до винця.

9. Положу кладку вербову.

Положу кладку вербову,
Ой рано, рано вербову.
Чіес нам дивчіта до дому,
Ой рано, рано до дому.
А ти Гандзюлю приостань,
Ой рано, рано приостань.
До тебе приїде красний пан,
Ой рано, рано красний пан.
Привезе виночок з лілії,
Ой рано, рано з лілії.
Сховай Гандзюлю к' неділі,
Ой рано, рано к' неділі.
А другого з щеберцю,
Ой рано, рано з щеберцю.
Сховай Гандзюлю і к' винця,
Ой рано, рано і к' винця.

10. На гулиці-широці.

На гулиці-широці
Грай море водяное,
На гулиці - широці.

Там галочок радочок,
Граї море водяное,
Там галочок радочок,
Деся ся узав соколики,
Граї море водяное,
Деся узався ясненський.

Всі галоньки розогнав,
Граї море водяное,
Найчорнішу собі взяв.

Просилася галонька,
Граї море водяное,
Просилася чорненька.

"Ой соколю, соколю,

Граї море водяное,

Пускай мене до бору!"

"Я до бору не пушу,

Граї море водяное,

Рабе пір'я розпушу."

До галочок не пустив,

Граї море водяное,

Рабе пір'я розпустив.

Вже й галоньки не приймуть,

Граї море водяное,

Галонькою й не назвуть.

На гулиці-широці,

Граї море водяное,

На гулиці-широці.

Там дівочок радочок,

Граї море водяное,

Там дівочок радочок.

Деся ся узів Іванко,

Граї море водяное,

Деся ся узав молодий.

Всі дівоньки розогнав,

Граї море водяное,

Найхорішшу собі взяв.

Просилася Гандзяля,

Граї море водяное,

Просилася молода.

"Ой Іванку соколю,
Граї море водяное,
Пусти мене до дому!"
"Я й до дому не пушу,
Граї море водяное,
Росу косу розпушу."
Росу косу розпустив,
Граї море водяное,
І до дому не пустив.
Вже дівоньки не приймуть,
Граї море водяное,
Дівонькою й не назвуть.

11. Гандзюня красна.

Гандзюня красна павоньки пасла,
Гей каліно червоненькая.
Павоньки пасла, квітки збирала,
Гей каліно червоненькая.
Прийшов до її татусько її,
Гей каліно червоненькая.
Дочко, Гандзюню, іди до дому,
Гей каліно червоненькая.
Татусю ти мушай, до дом не пушайду,
Гей каліно червоненькая.
Прийшла по її мамуся її,
Гей каліно червоненькая.
Мамо не пушайду, до дом не пушайду,
Гей каліно червоненькая.
Прийшов по її миленький її,
Гей каліно червоненькая.
Гандзюлю моя, іди зо мною,
Гей каліно червоненькая.
За хвили іду, з тобою буду,
Гей каліно червоненькая.

12. Посеред села.

Посеред села

Виросла верба.

Рости вербо зелененькая.

Розвивайся зеленійша!

Там под вербом

Стаїть три дівоньки.

Рости вербо зелененькая.

Розвивайся зеленійша!

Перша дівонька

Молода Гандзюля.

Рости вербо зелененькая.

Розвивайся зеленійша!

Друга дівонька

Молода Жосня.

Рости вербо зелененькая.

Розвивайся зеленійша!

Третя дівонька

Молода Манюля.

Рости вербо зелененькая.

Розвивайся зеленійша!

Там три молодці

Стали - ходили.

Рости вербо зелененькая.

Розвивайся зеленійша!

Перший молодець -

Молодий Михаль.

Рости вербо зелененькая.

Розвивайся зеленійша!

Другий молодець -

Молодий Василь.

Рости вербо зелененькая.

Розвивайся зеленійша!

Третій молодець -

Молодий Іван.

Рости вербо зелененькая.

Розвивайся зеленійша!

А що й Гандзюля
То й Михалкова.
Рости вербо зелененькая,
Розвивайся зеленійша!

А що й Жосня
То й Василькова.
Рости вербо зелененькая,
Розвивайся зеленійша!

А що й Марися
То й Іванкова.
Рости вербо зелененькая,
Розвивайся зеленійша!

13. Темна хмара наступає.

Темна хмара наступає,
Гей рано, рано, раненько.
Дробний дощик покрапає,
Гей рано, рано, раненько.
Посію я яру руту,
Гей рано, рано, раненько.
Рута моя не зіходить,
Гей рано, рано, раненько.
Ходив хлопець — вже й не ходить,
Гей рано, рано, раненько.
Ходив хлопець — вже й не ходить,
Гей рано, рано, раненько.

14. Де слёзонька кане.

Де слёзонька кане
Білий камень стане.
Рости рутко зельона,
Пуод їм рожа червона,
Батенько виходить,
Коники виводить
Синульови на войну
У чужу сторону.
Де слёзонька кане
Білий камень стане.

Рости рутко зельона,
Под їм рожа червона!

Матринка виходить,
Шіпоньку виносить
Синульови на войну
У чужу сторону.
Де слъзонька кане
Білий камень стане.
Рости рутко зельона,
Пуод їм рожа червона!

Братичок виходить,
Гузdechку виносить
Братикови на войну
У чужу сторону.
Де слъзонька кане,
Білий камень стане.
Рости рутко зельона,
Пуод їм рожа червона!

Сеструонька виходить,
Хустоньку виносить
Братикови на войну
У чужу сторону.
Де слъзонька кане,
Білий камень стане.
Рости рутко зельона,
Пуод їм рожа червона!

Милая виходить,
Перстенець виносить
Миленькому на войну
У чужу сторону.

15. Новая галонька.

Новая галонька,
Їде жовніронька;
Под їм коник вороний -
А сам жовнір молодий.
Де слъзонька й кане
Камінь білий стане,
Пуод їм рутка зельона -
Рости ружо червона!

Батенько виходить,
Коника виводить
Свому сину на войну
На чужу сторону.
Коник вороненький
А син молоденький
Од'їжджає на войну
У чужу сторону.
Де сльзонька кане,
Наміль білий стане,
Под їм рутка зельона -
Рости ружо червона!

Братичок виходить,
Сьоделко виносить
Свому брату на войну
На чужу сторону.
Коник вороненький
А брат молоденький
Од'їжджає на войну
На чужу сторону.
Де сльзонька й кане,
Наміль білий стане,
Под їм рутка зельона -
Рости ружо червона!

Матянка виходить,
Шапоньку виносить
Свому сину на войну
На чужу сторону.
Коник вороненький
А син молоденький
Од'їжджає на войну
На чужу сторону.
Де сльзонька кане,
Наміль білий стане,
Под їм рута зельона -
Рости ружо червона!

Сестрінка виходить,
Хустоньку виносить
Свому брату на войну
На чужу сторону.
Хустонька біленька
А брат молоденький
Од'їжджає на войну
На чужу сторону.
Де слезонька кане,
Камінь білий стане, и
Под їм рута зельона -
Рости ружо червона!

Милая виходить,
Парстєня виносить
Миленькому на войну
На чужу сторону.
Коник вороненький,
Милий молоденький
Од'їжджає на войну
У чужу сторону.
Де слезонька кане,
Камінь білий стане,
Под їм рутка зельона -
Рости ружо червона!

16. Бриніли ріки.

Бриніли ріки, гей рано, рано бриніли.,
До пана Івана, гей рано, рано пуд сїни, пуд сїни,
До пана Івана в вишнів сад, гей рано, рано в вишнів сад.
Там збиралися молодці, гей рано, рано на парад.
Збиралися там молодці, гей рано, рано молодці,
Збирали гроші на танці, гей рано, рано на танці.
Молодий Іванко найбуольш дав, гей рано, рано найбуольш дав
Собі Марисю намовляв, гей рано, рано намовляв:
"Ходи Марисю зо мною, гей рано, рано зо мною,
Будеш мні молодому жоноу, гей рано, рано жоноу,
Моєй матюнци слугою, гей рано, рано слугою.

17. Славное місто Бересто.

Славное місто Бересто,
Ой рано, рано Бересто,
А ще славнійши Ломази,
Рано, нам рано, Ломази,
А Матяшівка два рази,
Рано, нам рано, два рази,
Ой там галоньки тишні,
Рано, нам рано, тишні
І там молодці пишні,
Рано, нам рано, пишні.
А найпишнійший Гаврилко,
Рано, нам рано, Гаврилко.
Їхав на коню воронум,
Рано, нам рано, воронум,
У жупанику зельонум,
Рано, нам рано, зельонум.
Там в городечку лілія,
Рано, нам рано, лілія,
А там Матрунка винки в'є,
Рано, нам рано, винки в'є.
Вида виночок - заснула,
Рано, нам рано, заснула.
Їхав Іванко не чула,
Рано, нам рано, не чула.
Здалека їхав - шапку зняв,
Рано, нам рано, шапку зняв.
Зблизька приїхав - ручку дав,
Рано, нам рано, ручку дав.
Вставай, Матрунко, довго спиш,
Рано, нам рано, довго спиш,
Моїй матюнци не вгодиш,
Рано, нам рано, не вгодиш;
Моя матюнка грізна,
Рано, нам рано, грізна,
Буде на тебе різвая,
Рано, нам рано, різвая.

А я мати́нці до́гожу,
Рано, нам рано, до́гожу,
Скри́ню нову́ю заве́зу,
Рано, нам рано, заве́зу,
Тисо́ви сто́ли засте́лю,
Рано, нам рано, засте́лю.
Мати́нка й ви́но поста́вить,
Рано, нам рано, поста́вить,
Свати́ й бо́яри у́гостить,
Рано, нам рано, у́гостить,
Мене́ моло́ду й при́ютить,
Рано, нам рано, при́ютить.

18. Ой там на горі.

Ой там на горі, там о́гні горі́ли,
Звони́ голосо́ньком, рано́ й по Дуна́й.
Ой не е́сть то о́гні, там Мари́ся ходи́ть,
Звони́ голосо́ньком, рано́ й по Дуна́й.
Там Мари́ся ходи́ть перете́нями сві́тить,
Звони́ голосо́ньком, рано́ й по Дуна́й.
Перете́нями сві́тить, бі́ле ло́жо сте́лить,
Звони́ голосо́ньком, рано́ й по Дуна́й.
Бі́ле ло́жо сте́лить, до́ ло́жа гово́рить:
Звони́ голосо́ньком, рано́ й по Дуна́й,
"Ло́же ж, мо́є ло́же, хто́ ж на те́бе ля́же,
Звони́ голосо́ньком, рано́ й по Дуна́й."
"Ля́же, на мні́ ля́же, пре́красний мо́лодець,
Звони́ голосо́ньком, рано́ й по Дуна́й.
Пре́красний мо́лодець — мо́лодий Васи́лько,
Звони́ голосо́ньком, рано́ й по Дуна́й."
Поло́жив руче́ньку на мо́є се́рденько,
Звони́ голосо́ньком, рано́ й по Дуна́й.
Я його́ руче́ньку од се́бе махну́ла,
Звони́ голосо́ньком, рано́ й по Дуна́й.
Са́ма мо́лодая — тя́женько здо́хну́ла,
Звони́ голосо́ньком, рано́ й по Дуна́й.
"Чо́го ми́ла пла́чеш, та́к тя́жко сти́хаш?
Звони́ голосо́ньком, рано́ й по Дуна́й,

Чи хліба, чи соли за мною жадаєш?
Звони голосоньком, рано й по Дунай..
"А я хлібець маю, соли не жадаю,
Звони голосоньком, рано й по Дунай,
Но й того стихаю, що життя не маю!
Звони голосоньком, рано й по Дунай.

19. Там в городі рута, м'ята.

Там в городі рута, м'ята .

Гей, гей , уха-ха!

Там пливали каченята

Рум - тай, дана, уха-ха!

Єдна другу поганяє,

Гей, гей, уха - ха!

Кажда собі пару має,

Рум - тай, дана, уха - ха!

А я бідна з Божій кари,

Гей, гей, уха - ха!

Не дав мені Пан Буг пари,

Рум - тай, дана, уха -ха!

Ани пари, ни парочки,

Гей, гей, уха - ха!

І ни щастя, ни долочки,

Рум - тай, дана, уха - ха!

Плинь же дольо, плинь з водою,

Гей, гей, уха - ха!

А я зара за тобою ,

Рум - тай, дана, уха - ха!

Там підемо відпочнемо,

Гей, гей, уха - ха!

Біли листи напишемо,

Рум - тай, дана, уха - ха!

Біли листи напишімо,

Гей, гей, уха - ха!

До батенька одошлімо,

Рум - тай, дана, уха - ха!

А батенько те всьо чує,
Гей, гей, уха - ха!
Мні посагу не шихує,
Рум - тай, дана, уха - ха! }2

Ни посагу, ни виночка,
Гей, гей, уха - ха!

Бо я тепер не дівочка,
Рум- тай, дана, уха - ха! }2

Ой стратила своєю виночок,

Гей, гей, уха - ха!

Про своєю дурний розумочок,
Рум - тай, дана, уха - ха! }2

Под білеш березом,

Гей, гей, уха - ха!

Не п'янем - тверезом,

Рум - тай, дана, уха - ха! }2

Под явором зелененьким,

Гей, гей, уха - ха!

З козаченьком молоденьким,
Рум- тай, дана, уха - ха! }2

20. Ой ти яблунько гулякувата.

Ой ти яблунько гулякувата,
Рано, нам рано, гулякувата,
Чого ти стоїш у темнум лісі,
Рано, нам рано, у темнум лісі?
Стою, я стою, час-пороньки жду,
Рано, нам рано, час-пороньки жду.
Час-пра прийде то я зацвиту,
Рано, нам рано, то я зацвиту.
То я зацвиту яблочко зроджу,
Рано, нам рано, яблочко зроджу.
Яблочко зроджу червонобоке,
Рано, нам рано, червонобоке,
Червонобоке, барзо солодке,
Рано, нам рано, барзо солодке.

Ой ти Марусю молоденькая,

Рано, нам рано, молоденькая,

Чого ти сидиш довго в батенька,

Рано, нам рано, довго в батенька?

Сиджу я, сиджу, час-пороньки жду,
Рано, нам рано, час-пороньки жду.
Сиджу я, сиджу, судженого жду,
Рано, нам рано, судженого жду.
Суджоний прийде за його пуйду,
Рано, нам рано, за його пуйду.

21. Ой ти яблоньо гулякувата.

Ой ти яблоньо гулякувата,
Рано, нам рано, раненько,
Чого ти стоїш в темному лісі,
Рано, нам рано, раненько?
Стою я, стою, пороньки я жду,
Рано, нам рано, раненько.
Поронька прийде то я зацвиту,
Рано, нам рано, раненько,
То я зацвиту, ябличко зроджу,
Рано, нам рано, раненько.
Ябличко зроджу червонобоке,
Рано, нам рано, раненько,
Червонобоке, барзо солодке,
Рано, нам рано, раненько.
Ой ти Маньсю, ти молоденька,
Рано, нам рано, раненько,
Чого ти сидиш довго в батенька,
Рано, нам рано, раненько?
Седжу я, седжу, судженого я жду,
Рано, нам рано, раненько.
Суджоний прийде за його пуйду,
Рано, нам рано, раненько.

22. Там у нашому селі.

Там у нашому селі,
Там у нашому селі, у селі,
Гарні хлопці москалі,
Гарні хлопці москалі;
Ведуть кони до води,
Ведуть кони до води, до води,
За шовкови поводи,
За шовкови поводи.

Ой там в полі корито,
Ой там в полі корито, корито,
Повно води наллито,
Повно води наллито.

Ой там ворон воду пив,
Ой там ворон воду пив, воду пив,
Що не випив - сколотив,
Що не випив - сколотив.

Ой там в полі під дубцюм,
Ой там в полі під дубцюм, під дубцюм,
Сидить девча з молодцюм,
Сидить девча з молодцюм.

Вітьор дуба хітає,
Вітьор дуба хітає, хітає,
Козак девчу питає,
Козак девчу питає:

"Девчинонько чия ти,
Девчинонько чия ти, чия ти?
Ой чи пуйдеш гуляти,
Ой чи пуйдеш гуляти?

"А я дочка попова,
А я дочка попова, попова,
Я гуляти готова,
Я гуляти готова. "

"А я хлопець вуйтув син,
А я хлопець вуйтув син, вуйтув син,
Мні гуляти хоч би з ким,
Мні гуляти хоч би з ким!"

23. У нашому селі.

У нашому селі золотії двері,
Ой не їдь Іванку села воявати;
Дамо тобі, дамо, великії дари,
Великії дари - коня вороного.
"Я коника беру і села вояю,
І села вояю, свого не дарую!"

У нашому селі золотії двері,
Ой не їдь Іанку села воявати;
Дамо, тобі дамо, великії дари,
Великії дари - шабельку до боку.

"Я шабельку беру і села вою,
І села вою, свого не дарую!"

У нашому селі золотії двері,
Ой не їдь Іванку села воввати,
Дамо тобі, дамо, великії дари;
Великії дари – Марисю до боку.
"Я Марисю беру, села не вою,
Села не вою, все своє дарую!"

24. Була в мене мати.

Була в мене мати,
Мати і мачоха,
Ой горе, горонько,
Чужая матьонко!

Вирадила мене
В неділю хуст прати,
Ой горе, горонько,
Чужая матьонко!

В неділю хуст прати,
На море зелити,
Ой горе, горонько,
Чужая матьонко!

На море зелити,
На дубу сушити,
Ой горе, горонько,
Чужая матьонко!

На дубу сушити,
На листу качати,
Ой горе, горонько,
Чужая матьонко!

А я не жидівка
В неділю хуст прати,
Ой горе, горонько,
Чужая матьонко!

А я не рибонька
По морі пливати,
Ой горе, горонько,
Чужая матьонко!

А я не зезуля
На листях качати,
Ой горе, горонько,
Чужая матьонко!

25. У Дунаю, близько краю..

У Дунаю, близько краю,
Тихая вода дунайова.
Ой там Манюся біль білила,
Тихая вода дунайова.
Прийшла до єї її матонка,
Тихая вода дунайова:
Кідай Манюсю біль білити,
Тихая вода дунайова.
Прийшли до тебе добрії люди,
Тихая вода дунайова.
Добрії люди - три дивоснуби,
Тихая вода дунайова.
Перший молодець із Заболоття,
Тихая вода дунайова.
Другий молодець із Кривовільки,
Тихая вода дунайова.
Третій молодець із Межилистя,
Тихая вода дунайова.
Я й Заболотьському не покажуся,
Тихая вода дунайова.
А Кривільському - сама молода,
Тихая вода дунайова.
Межилиському й уклонюся,
Тихая вода дунайова.
В мене косонька як ділійонька,
Тихая вода дунайова.
В мене личенько як ябличенько,
Тихая вода дунайова.

Д О Д А Т О К

а) Веснянки записані Оскаром Кольбергом в селі Орхуовок коло Володави, тепер Холмське воевудство а надруковані в ксьнязи п.т. "Хелмске" Дзела вшитке, часть II-а сторони 36 - 41.

1. Ей в Окунинці

Там в Окунинці на куонці,
Ей рано, рано на куонці!
Тамся збирали молодці,
Ей рано, рано молодці!
Давали гроши на танці,
Ей рано, рано на танці!
Молодий Антосьо найбуольш дав,
Ей рано, рано найбуольш дав!
Молоду Евдоху намовляв,
Ей рано, рано намовляв!
Пуойди Евдохе зо мною,
Ей рано, рано зо мною!
Будеш в меї матьнкі слугою,
Ей рано, рано слугою!
Мні молодому жоню,
Ей рано, рано жоню!
Мойой матьнці хусти прать,
Ей рано, рано хусти прать!
Мні молодому постіель слать,
Ей рано, рано постіель слать!

2. Летіла совище.

Летіла совище через селіще,
А без якое? Через Орхуовськое!
Просила дивочок волочовного.
Ей дивочки не дальи и не обіцієли.
Бодай вам дивочки з шанди виночки,
А з коприви сорочки, а з лик поясочки,
А з лопуху хвартушочки!

Летіла совище через селіще,
А без якого? Через Орхуовське!
Просила дівочок волочобного.
А ой дівочки дальи ще й обещієльи.
Бодай вам дівочки з рутки виночки,
І перкальовії сорочки и шовковії поясочки,
І крамнії хвартушочки.

3. Чом у тебе вовче.

Чом у тебе вовче голова велика?
Йофітя, Йофітя, фітіца, солов'ї, буйниця, чупринда!
Боя головою комин затикаю.
Йофітя, Йофітя, фітіца, солов'ї, буйниця, чупринда!
Чом у тебе вовче уха великії?
Йофітя, Йофітя, фітіца, солов'ї, буйниця, чупринда!
Бо я ухами далеко чую.
Йофітя, Йофітя, фітіца, солов'ї, буйниця, чупринда!
Чом у тебе вовче ноги великії?
Йофітя, Йофітя, фітіца, солов'ї, буйниця, чупринда!
Бо я ногами далеко лечу.
Йофітя, Йофітя, фітіца, солов'ї, буйниця, чупринда!
Чом у тебе вовче язик великий?
Йофітя, Йофітя, фітіца, солов'ї, буйниця, чупринда!
Бо я язиком в піч палюхи кідаю.
Йофітя, Йофітя, фітіца, солов'ї, буйниця, чупринда!
Чом у тебе вовче хвостик великий?
Йофітя, Йофітя, фітіца, солов'ї, буйниця, чупринда!
Бо я хвостиком піч виметаю.
Йофітя, Йофітя, фітіца, солов'ї, буйниця, чупринда!

4. Ой Лоло, Лоло.

Ой Лоло, Лоло — нехай зими голо!
Вже недалечко червоне яечко.
Пришльи внучки до бабці
По червонії яйці.
Ей Лоло, Лоло — по червонії яйці.
Полізла бабка под комин по яйка,
І забила дупу о залізну ступу,

Ей Лоло, Лоло - о зелізну ступу,
Забила колінце о дубовое полінце,
Ей Лоло, Лоло - червоне яечко!

б) Веснянки записані Віктором Стахвюком і Віолеттою
Залеською в селі Тростянка, гміна Нарва, воев. Білосток
а надруковані у "Беларускаму календарі" на 1979 рік,
сторони од 133 - 144.

1. Темної ночі стучало.

Темної ночі стучало, гримієло,
Ой рано, рано стучало, гримієло.
А то татари всьой двур звойовалі,
Ой рано, рано всьой двур звойовалі.
Вивойовалі собіє три подолянки;
Три подолянки і всіє три сеструонкі.
Одна плаче по вишитум чепочку,
Другая плаче по плетонум віночку,
Третя плаче до ойца, до маткі,
До ойца, маткі, брата, сеструонкі.

2. Ой весна-красна.

Ой весна-красна, чого тим нам принесла?
Ой рано, рано чого ти нам принесла?
Малим діточкам по крашонум іечку,
Старим бабулькам по вишитим чепочку.

3. Там коло моста.

Там коло моста шовком трава росла,
Ой рано, рано шовком трава росла.
А по туюй травіє павонька ходіла,
Ой рано, рано павонька ходіла.
Павонька ходіла, п'явечка губіла,
Ой рано, рано п'явечка губіла.
А за павонькою красна панна ходіла,
Ой рано, рано красна панна ходіла.

Панна ходіла, п'юречка збірала,
Ой рано, рано п'юречка збірала.
П'юречка збірала, в подушечку клала,
Ой рано, рано в подушечку клала.
В подушечку клала, біеле ложе слала,
Ой рано, рано біеле ложе слала.
Ой ложе, ложе, хто на тобіє ляже,
Ой рано, рано хто на тобіє ляже?
Ой зиде, зиде місяць із зором,
Ой ляже, ляже кавалієр з панною.

4. Положу кладку.

Положу кладку вербову, вербову,
Час вам, дівонькі, до дому, до дому!
А ти, Манечка, тут зостань, тут зостань,
Приде Колечка, ручку дасть, ручку дасть!
Привезе віна з-за мора, з-за мора,
Бивай, Манечка, здорова, здорова!

ЩЕЩО ПРО ПОДЛЯСЬКІІ ГОВІРКИ:

Подляські говірки званий інакше в науковій літературі надбузько-поліськими входять в систему волинсько-поліських говірок, котрий є частиєю півночної діалектної групи (поліської) української народної мови.

Центром українських подляських говірок є полудньово-всхідня частия теперішнього Білоподляського воевідства. Подляські українські говірки виступають теж в полудньово - всхідній часті Білостоцького воевідства доходячи на півночи до ріки Нарев. Виступають вони ще в некоторых селах півночно-східньої часті Холмського воевідства то є на території бувшого Володавського повіту.

Вельме тяжко є подилити й охарактеризувати подляські говірки. На Подляшші виступає така мшанина говірок, що можна сміло сказати, що є тут правдива вежа Бабель. Виступає годе часто так, що праве що друге-третє село говорить гіншою мовою називаючи ту мову простор, руською альбо хахлацькою мовою.

Я загалом добре знаю українські говірки в тій часті Подляшшя, которое колись входило в склад бувшого Люблінського воевідства (Полудньове Подляшше).

Знаю я тоже трохи й орієнтуюся в говірках теї часті Подляшшя, що входить до Білостоцького воевідства. Однак мое знанне про тії говірки є ще кепське щоб міг я їх подилити й дати характеристику; і тому ограничуся до общих інформацій.

Щодо українських говірок Полудньового Подляшшя то на мое думку можна їх подилити на такії то групи:

1. Луговицькіі говірки.

Луговицькіі говірки тягнуться понад Бугом 10-15 кілометровою смугою од міста Володави аж поза містечко Тересполь, що на проти Берестя, до села Луги над Бугом. Тії говірки, а особливо гимелівська говірка з теї групи, яка тягнеться од містечка Славатици поза Тересполь, є найбільш приближони до української літературної мови.

В групи тих говірок дієслова минулого часу в множині кончаються на -ли, нпр: ходили, возили. В гінших словах виступає тут тоже твердий приголосний /л/ як нпр: коли, липа, млин, великий. За виїнтком кількох слів виступає в тій говірці у переважній більшості слів чергування /о/ і /е/ з /і/ в новоутворених закритих складах в наголошаній позиції так як в літературній україн-

ській мови як нпр: вони - він, столи - стіл, принесли - приніс, завезли - завіз.

2. Польовицькії говірки.

Польовицькії говірки тягнуться рівнобіжною смугою до луговицьких говірок з полудня на півноч, з-за Володави аж у Білостоцьке воевідство до річки Нарев, а навіть трохи за ту річку.

З огляду на те, що я старався написати вступне слово до цієї збірки як і всі титули в тій збірці польовицькою говіркою, спираючися на мову села Бокинка Панська, гм.Тучна, воев.Біла Підл. подам ширшу характеристику цієї говірки.

Дієслова минулого часу в множині кончаються в групі тих говірок на -льи або на -лі як наприклад: робильи (робили), говорильи (говорили),. Тоже в мнїго словах, де в луговицьких говірках і в літературній українській мові виступає твердий приголосний /л/, тут виступає м'який /л'/ як нпр: льипа (ліпа), кольи (колі), палъити (паліти), велькийи (великий) і гінше.

Не загодить тут чергування /о/ і /е/ з /і/ в новоутворених закритих складах а виступає в місці нового звуку /і/ дифтонг /уо/, а рідше монофтонг /у/ як нпр: кӯонь - кони, нєс - неслі, батькӯов - батьковое, вӯол - вола і гінше.

Новий звук /а/, котрий повстав на місці колишнього слов'янського носового звуку /є/, і голосний /а/, що виступає після шиплячих приголосних і після /ј/ - в наголошених позиціях вимовляється годе як - /и/ альбо /і/, як нпр: зьить (але зятті/, сьвіто (але сьвяті /, чьис (але в часџви), жіворонок (але жавороніта - повинно говоритися правильно - жаворонята), взьити (але взяли), телі (але тѣлятко), до коні, у ковалі (правильно - до коня, до коваля).

Тая прикмета стосується тоже до цієї часті луговицької говірки, яка тягнеться од Славатич на полудень до міста Володави, і теж до хмацьких говірок, про котрі далі скажу пару слів. В луговицькій говірці в околицях села Дубогроди над Бугом звук той вимовляється як /е/, як нпр: зеть, взети, люде (людя - людина), чес, шепка, теле, гусє і гіншії слова.

Хочу я таки сказати, що од села Бокинка Панська в кірунку на півноч не заходить в подляських говірках чергування /а/ з /и/ чи з /і/ пӯод акцентом. Таксамо в стосунку до літературної української мови є правильна вимова того нового голосного /а/ і звука /а/ після шиплячих і після /ј/ в польовицьких говірках у Білостоцькому воевідстві.

На півноч од лінії, яка бижить од Славатич до міста Межирічча виступає вимова: зять, шапка, лоша, до коваля, взяти, по коня, за за виїонтом околиць села Бистрое гм. Боцьки у воев. Білосток.

В некоторых селах польовицьких говірок в мови старііших люди зостався давнійший дифтонг /ie/, який колись був позначуваний буквою /ѣ/, як нпр: сієно, зієлле, в лієси, сієм і гіншії слова. Той архаїзм із слов'янської мови позостався праве в увсіх українських говірках помежи Бугом (де не є вже він границьом) а Нарвом в Білостоцькому воевідстві яко мовная закономірність.

Всії інфінітиви в групі польовицьких говірок кончаються на -ти, за виїонтом дієслів, в котрих так як в луговицьких говірках є законьченне на -чи (при збігові приголосних -кт- і -гт-) як нпр: одягати, орати, оболочи, стерегчи. Тое самое стосується наогул до польовицьких говірок Білосточчини.

3. Хмацькії говірки і говірки званий умовно -ил, -іл.

Тиї говірки виступають у полудньово-західній часті Подляшя одразу за польовицькими говірками граничучи вже на заходи з польськими мазурськими говірками. Хмацькії говірки є близькії до польовицьких говірок а одружняються аж од їх бубольшою архаїчносьом і мнягкійшою вимовом. До архаїзмів в тих говірках належить частка -хмо альбо -сьмо, яка виступає в дієсловах минулогл часу у множині I-ої особи і допоможня частка -ем I-ої особи і -м II-ої особи в дієсловах минулого часу в однині, як нпр: ходиліхмо (-сьмо), ходилісьте, ходив-ем, ходив-есь, ходила-м. (Не вживається тут займенників: я, ми.)

4. Група говірок званих умовно -иті, -іті.

Група тих говірок тягнеться величезною широкою смугою од міста Парцьова у воев. Біла Подл. аж до річки Нарев у воев. Білостоцькому, і навіть трохи поджалі. На восходи граничить вона з польовицькими говірками а на заходи з мазурськими говірками польської мови. Говірки званий умовно -иті, -іті, займають найбільшу територію Подляшя, але у Білоподляському воевідстві вже вони праве повимерали. Люде, що говорили тими говірками на приконцьови XIX і на початкови XX віку перейшли з уніятської (православної) віри на римо-католицьку і всі ополячилися. Тиї говірки є ще живії тільки на території Білостоцького воевідства, де люде тримаються ще православної віри, віри своїх руських предків.

Група говірок на -ті є барзо близькая до польовицьких говірок. Одружняються вони од тих остатніх тим, що законьчення

інфінітивів є в їх на -ті, що є архаїзмом, який зостався зє слов'янської мови. Опріч того в цілій мовній системі тих говірок виступає колишній дифтонг /іє/ яко закономірність.

Тії говірки характеризуються передувсім вельме м'якою вимовою (нахил звуку /и/ до /і/) як нпр: ходилі або ходілі, цієп, браті сієно і гіншє.

Про тії говірки як і про говірки на -ил, -іл (говорил, робіл) не буду шірше писати, бо на жаль, не вдалося мені записати писень в селах, в котрих ще де-не-де старії люде говорять тими архаїчними українськими говірками.

До вспільних прикмет в усіх українських говірках Подляшшя треба заличити тачє як:

1. Звук /є/ в ненаголошєний позиції вимовляється в буюльшєсті говірок з наближенньєм до /у/, як нпр: кужух, сулома, ду кўпи, кулядувати.
2. Звук /є/ в ненаголошєний позиції наближується у вимови до фонєми /и/, як нпр: силó, бири, пириказати, пиріг а. нн пирўог.
3. Звук /р/ в усіх говірках вимовляється твердо тач як в білє-руській мови, як нпр: бўра, зóра, пїсара, раднó, говорў, дручóк, бурáк і гіншії слова.
4. Після приголосних /г/, /к/ і /х/ у мнїго говірках вимовляється звук /і/ а не /и/, як нпр: гідко, кідати, блóхі, радкі, тачій і гіншє.
5. Прикметники у множині за виїонтком тих, якії мають темат за-коньчєний на мнєгкій приголосний, коньчаються на -и альбо на -ії, як нпр: біли хати, чóрнії гўса, що наближує тії говірки до білє-руської мови.
6. Пошіриннє флексії твердої групи орудного одмінка однини -ом на м'яккую й мїшаную групу, як нпр: сєрцьом, ножом, коньом і гіншє.
7. Пошіриннє числєвникової флексії давального одмінка -ом і мїй-сьцьового -ох множини на праве всії роди одмінювання іменників, як нпр: дати їсти тєлятком, взяти лудьом, бўти в Славатичох, сидіти в корчох і гіншє.
8. В луговицьких і по часті в польовицьких говірках заходить оґо тачая закономірність. Звуки /и/ і /і/ у вимови чергуються помежи собою. А тое всьєє залежить од наголошування тих звиків. Пуюд акцентом голосний /и/ в буюльшєсті слів вимовляється як /і/, що вельме є характерне для тих говірок, як нпр: рика - річка, стина-стінка, дівка - дивкі (дивки), на хліві (в луговицькій говірци на хливі, але хлів) на нєби, на межі, в животі, в горли і гіншє.

Можна сміло сказати, що вимова голосних в подляських говірках, за винятком фонем /у/ залежить у мно́го випадках од того чи той звук наголошується чи стоїть поза акцентом.

В луговицьких і польовицьких говірках є ще буольш гінших характерних рис що їх одруо́жнює од літературної української мови.

Дорогій читачу, прочитавши мої веснянки, яких я записав од люди що їх спивали луговицькою, польовицькою й хмацькою говірками сам ду́йдеш до відповідних висновків щодо подляських говірок української народної мови.

І щоб читач мав хоч трохи уявлення про українські говірки Білосточчини замішую я в тій збірці штири веснянки записані в селі Тростянка, гм. Нарва, яке то село лежить за річкою Нарвою.

Той артикул я старався написати луговицькою говіркою, а дослівно її гимелівською одміною із села Матяшівка гм.Тучная.

Нончаючи хочу сказати, що моя рідня говірка, якою говорити навчила мене мати є то́же луговицькая, але дубогродської одміни.-

Іван Ігнатюк

КОРОТКИЙ СЛОВНИК ДІАЛЕКТНИХ СЛІВ

- баба, -и, мн. баби, -ів (-уов) - укр. літ. мова жінка, жінки;
біл. літ. мова жончина, жончини
- барзо - укр. дуже; блр. вельмі
- бабуля, -і - укр. бабуся; блр. бабуля
- бабулька, -и - укр. бабусенька; блр. бабулька
- баранчук, -а - укр. брусниця; блр. брусніца
- Бересто, -а - Бресть (у поточній мові Бересть, -я)
- біль, -ю - укр. білизна; блр. бялізна (слово рідко вживане,
частіше хуста або більйо)
- воробель, -я - укр. горбець; блр. варабей
- віте, вас - укр. ви, блр. ви (шанобливе слово, яким підляшук
завше звертається до старшої від себе особи.
В де-яких селах Підляшшя виступає його архаїчна
видовідміна - віете. По цьому слові підляшук
пізнає своїх земляків.)
- вельме - укр. дуже; блр. вельмі
- віно, -а - укр. придане; блр. пасаг
- вгодити, вгоджу - укр. догодити, догоджу; блр. дагадзіць, дагаджі
- вдати - видати замож; блр. аддаці замож
- вилапати - укр. виловити; блр. вилавіць
- вбіжки - укр. бігцем; блр. бягом
- вточі - укр. в той час, тоді; блр. тади
- вітьор, вітру - укр. вітер; блр. вецер
- вуйтув, - укр. вітів, віта; блр. войтау
- ванкір, -а - світла, ясна кімната у хаті
- виведа - укр. виведи; блр. вивядзі
- горол, -а - орел, блр. арол
- гардий - гордий
- галонька, -и - укр. вуличка; блр. вулічка
- городичок, -а - укр. городець; блр. агародчик
- грузний - укр. грізний; блр. сурови
- гулиця, -і - укр. вулиця; блр. вуліца
- годе - укр. тут; блр. осьдзе
- гулонька, -и - укр. вуличка (гулиця - гулонька)
- Гулякуватий - гілястий
- дивоснуб, -а - староста у весільному обряді, той що сватає
- друзіль, -ю - трійзілля (перекручене слово)
- диль, -я - укр. брус; блр. брус

дву^ор, двора а. двір, двора - укр подвір'я; блр двор

ду^жо - укр багато; блр многа

еї - укр її; блр яе

зели^ти - укр золи^ти

здохну^ти - укр зітхну^ти; блр узди^хнуць

зезу^ля, -і - укр зозу^ля; блр зязу^ля

загалом - укр назагал; блр наогул

Залессе - гмінне село недалеко Білої Підляської

Заболотте - село недалеко Буга у воев. Біла Підляська, в якому
народився український поет Олександр Гаврилюк

зду^оймі^ти а. зду^ойні^ти - зняти (в цьому випадку зітнути голову

зотну^ти - укр зітну^ти; блр зрезаць

жовні^р, -а - солдат; блр салдат

жеб - укр щоб; блр каб

жежний - укр гарячий; блр гарачи

їд^ьом, -ого - укр одим; блр адзін

їсь - есь (партикула)

кіруно^к, -у - укр напрямок; блр кярунак, напрамок

куоло^к, -а - укр кілок; блр калок

куон^ь, коня - кін^ь; блр кон^ь

кр^ом'я - укр крім; блр апрача

ноб - укр щоб; блр каб

коприва, -и - укр кропива; блр крапіва (Це слово е вживане
також на території гимелівської говірки)

крамний - купований товар у крамі (Слово у поточній мові

тепер рідко вживане. Замість слова крамний гово-
риться - купчий)

кавалі^р, -а або каваліє^р, -а - парубок, нежонатий мужчина

латат^те, -я - калюжниця болотна

людя а. люді, людя^ти а. людя^та - людина, блр чалавек

матю^ка, -и - укр матуся; блр мамінка

марец^ь, -я - укр березень; блр сакавік

м'я^сниці, м'я^сниць а. мя^сниці, мя^сниць - масниця, запусти

молод^ьо^ж, -и - укр молод^ь; блр моладзь

мні^го а. мни^го - укр багато; блр многа

мишани^на, -и - укр суміш; блр узмесь

мід, меду - укр мед; блр мьод

мачо^ха, -и - укр мачуха (у поточній мові теж мачуха); блр

мачаха

матка, -и - мати (польське слово, у поточній мові не виступає, а також має інше значення)

надитися, наджуся - надіялися, сподіватися

набоженство, -а - відправа; блр служба Божая

на гулиці-широці - на широкій вулиці

ніц а. ниц - укр нічого; блр нічого

нигди - укр ніколи; блр ніколи

но або оно - лише, але, тільки

наогул - укр назагал; блр наогул

огрудечок, -а - укр городець; блр агародчик

окріч або опруч - укр крім; блр кроме, апрач

общий - укр загальний; блр агульни

ойцец, ойца - укр батько; блр бацька (польське слово, у поточній мові не вживається)

оно а. но - лише, але, тільки

приятити - пригорнути, прийняти до свого дому

пернати, -уов (-ів) - укр. пуховики; блр пярнати

питльовий - хліб з питльованої муки (борошна)

пуойти (пуйти), пуойду (пуйду) - укр піти, піду, блр пайсці,

понагайбу! - слово не вживане у поточній мові і є мені не зрозуміле. Як пояснила мені співачка означає

воно привіт, поклін.

просля а. пруюсля - укр після; блр пасля, потим

пилипуовка а. пилипівка, -и - назва посту перед Різдом

Христовим; блр пяліпаука

перуог, перога а. періг, перога - пшеничний білий хліб;

блр пярог

палюх, -а, палюхі, -ів (-уов) - галушка, галушки

правдивий - укр справжній; блр праудзіви

праве - укр майже; блр пачці, амаль

помежи а. межи - укр поміж; блр паміж

різвий, - укр різкий, острий; блр жвави

раденце, -я а. раденце, -я - ряднина

свавульний - легкого обичаю

стихати, - укр зітхати; блр уздихаць

стамтуоль а. стамтіль - укр звідти, звідтіля; блр адгетуль

стуоль а. стіль - укр звідси; блр адтуль

світлиця, -і - світлая, ясна кімната у хаті

тишний - тихий, затишний; блр ціхи

тогда а. товди - укр тоді; блр тади

тоже - укр також; блр також

увже - укр уже, вже; блр уже

хуста, хуст - укр білизна; блр бялізна

хороство, -а - укр красота; блр хараство

Хом, -а - Холм (місто засноване руським князем Данилом, зараз
столиця Холмського воєводства)

пуречка, -и - донька (польське слово, у нормальній мові не
вживається)

часть, -і а. частка, -и - укр частина; блр часць

пихувати - готувати; блр пригатауляць

пляхетность, -і - укр ніжність; блр делікатнасць

шанда, -и - назва якогось буряну як пояснює О.Кольберг. (Мені
це слово не є знане, бо не виступає в інших се-
лах поза Орхівком, Окунинкою коло Володави)

щебрець, шеберць - чебрець

юй - укр їй; блр йой

юлонька, -и - вуличка

ярий - тут весняний

яловенька, -и - укр ялівочка; блр ялоука

ялонька, -и - вуличка

П Р И М І Т К И

(Од кого, де й коли записано письні)

1. Кличе мене мати - Співала Анна Левицька, рік нар.1898, село Ганна, воєв. Біла Підляська. Записано у серпні 1970 року.
2. Кльиче мене мати - Співала Анастасія Олещук, рік нар.1900, село Чепутка, гм. Соснівка, воєв. Біла Підл. Записано у серпні 1970 року.
3. Ой пу́йду я у луку - Співала Марія Дацюк, рік нар.1911, село Хворостита, гм. Вирики, воєв. Холм. Записано в лютому 1973 року.
4. Пасла баба качку, качку - Співали: Марія Кобилевська, Софія Занюк, Надія Островська і Михайло Нестьорук - вік од 40-50 років, жителі села Янівка, гм. Ганна, воєв. Біла Підляська. Записано у серпні 1970 року.
5. Ти яблінко гулякувата - Співала А. Олещук. Запис 1970 рік.
6. Ой ти вербо - Співала А. Левицька. Записано у серпні 1970 р.
7. Ой селом, селом - Співала М. Дацюк. Записано в 1973 р.
8. Ой там коло мліна - Співала М. Дацюк. Записано в 1973 р.
9. Коло мого преса - Співала Анна Ігнатюк (моя дядина), рік нар.1912, село Данці, гм. Ганна, воєв. Біла Підл. Співачка родом із села Жуки, гм. Тучна, воєв. Біла Підляська. Записано в серпні 1970 року.
10. Ой бором, бором - Співала М. Дацюк. Записано в 1973 р.
11. В місти на риночку - Співала Марія Гапонюк, рік нар. 1900, село Янівка гм. Ганна. Записано 8.XII.1979 року.
12. А в Марисі хата на помости - Співала Марія Дацюк. Записано в 1973 році.
13. На синьому гозері - Співала Марія Гапонюк. Записано 8.III.1980 р.
14. Ой пу́йду я в городець - Співала М. Дацюк. Запис 1973 рік.
15. Через наше селко - Співала М. Гапонюк. Записано серп.1973.
16. Під сімцями новенькими - Співала М. Гапонюк і Семен Уринюк, рік нар 1901, село Янівка, гм. Ганна. Записано в серп.1972 р

17. Ой жеб ти дієвчино - Співала М.Гапонюк.Запис 8.III.1980 р.
18. Поберемся на весні - Співала М.Гапонюк. Запис 8.III.1980 р.
19. Конопелька - Співала Павліна Сльонзак, дів.прізв.Семенюк,
рік нар. 1904, село Матяшівка , гм.Тучна, воев.
Біла Підл. Записано 24 квітня 1982 року.
20. Ой там коло проса - Співала Павліна Кратюк, рік нар.1929,
село Межилистя, гм.Тучна, воев.Біла П.
Записано 24 квітня 1982 рік.
21. Поїхав Івасьо - Співала М. Дацюк.Записано в лютому 1973 р.
22. Поїхав Іванко - Співала П.Кратюк. Запис 24 квітня 1982 р.
23. Гелело,гелело - Співала М. Дацюк. Записано 1973 року.
24. Ой вже ни далечко - Співала Анастасія Матчук, рік нар.
1914, село Дубогроди, гм.Ганна, воев.
Біла Підляська. Записано 16.II.1980 р.
25. Ішла Марія - Співала А. Матчук. Записано 16.II.1980 р.
26. Ой ти яблунько гулякувата - Співала Марія Кобилевська,
рік нар.1929, село Янівка,гм.
Ганна.Записано в серп.1970 р.
27. Пуд берозю прометене - Співав Віктор Пачковський, рік
нар.1908, село Опілля, гміна
Подєдвір'є, воев.Біла Підляська
Записано в січні 1973 р.
28. Княгинька - Співала А. Левицька. Записано в серп.1973 р.
29. Гардая ружа, гардая - Співала А. Ігнатюк. Запис в 1970 р.
30. Славное місто Бересто - Співала А.Ігнатюк. Запис 1970 р.
31. А в городечку зілечко - Співала М. Гапонюк.Записано
8.III.1980 р.
32. Іздить Іванко на коню - Співала А. Олещук.Запис 1970 р.
33. Положу я кладку вербову - Співав Семен Уримюк.село Янівка.
Записано в серпню 1972 року.
34. Положу кладку вербову - Співала М. Гапонюк. Запис 1972 р.
35. На гулиці-широці - Співала М. Гапонюк. Запис, серп.1972 р.
36. Гандзюня красна - Співала М.Дацюк. Запис, лютий 1973 р.
37. Посеред села. - Співали: Іван Павлик, рік нар. 1905 ,
Анастасія Петручик, рік нар. 1929,
Софія Семенюк, рік нар. 1930, і Михайло
Нестьорук рік нар. 1930, село Янівка.
Записано 8 грудня 1979 року.
38. Темна хмара наступає - Співала А. Матчук. Запис 16.II.1980 р
39. Де сльозонька кане - Співала М. Гапонюк. Запис 8.III.1980 р.
40. Новая галонька - Співала П. Сльонзак. Запис 18.черв.1981 р.

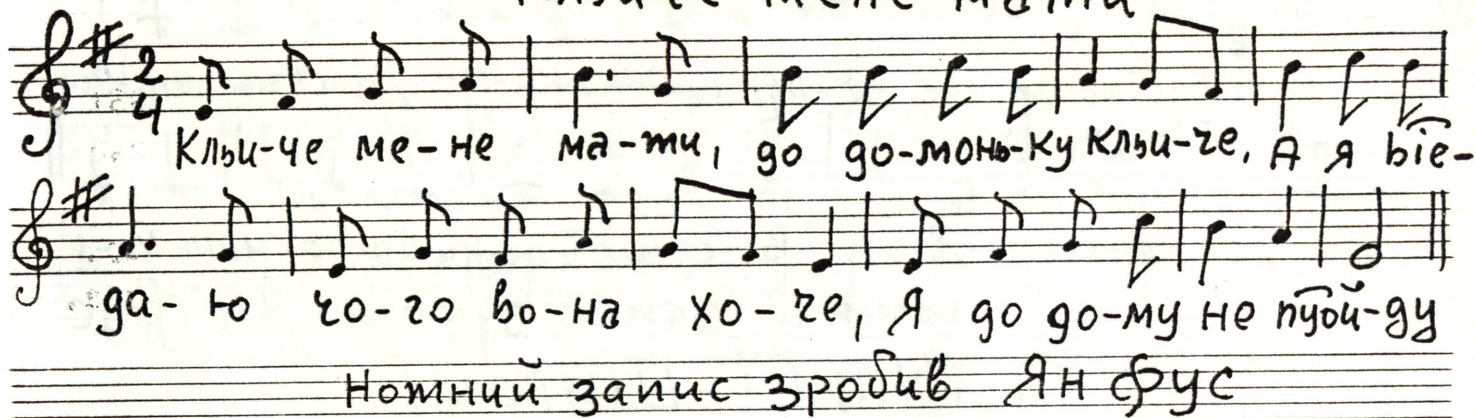
41. Бриніли ріки - Співала М. Гапонюк. Записано 8.III.1980 р.
42. Славное місто Бересто - Співала П. Сльонзак. Записано
18 червня 1981 р.
43. Ой там на горі - Співала П. Сльонзак. Запис 18 черв. 1981 р.
44. Там в городі рута-м'ята - Співала М.Кобилевська. Записано
в серпні 1970 року.
45. Ой ти яблунько гулякувата - Співала Анна Сльонзак, рік нар.
1905, село Матяшівка, гм.Тучня.
Записано 24 квітня 1982 р.
46. Ой ти яблонько гулякувата - Співала П. Кратюк. Записано
24 квітня 1982 р.
47. Там у нашому селі - Співала П. Кратюк. Запис 24. кв. 1982 р.
48. У нашому селі - Співала П. Кратюк. Запис 24. кв. 1982 р.
49. Була в мене мати - Співала П. Кратюк. Запис 24 кв. 1982 р.
50. У Дунаю, близько краю - Співала П. Кратюк. Запис 24 кв.1982 р.

Іван Ігнатюк

Люблін, 17 мая 1982 р.

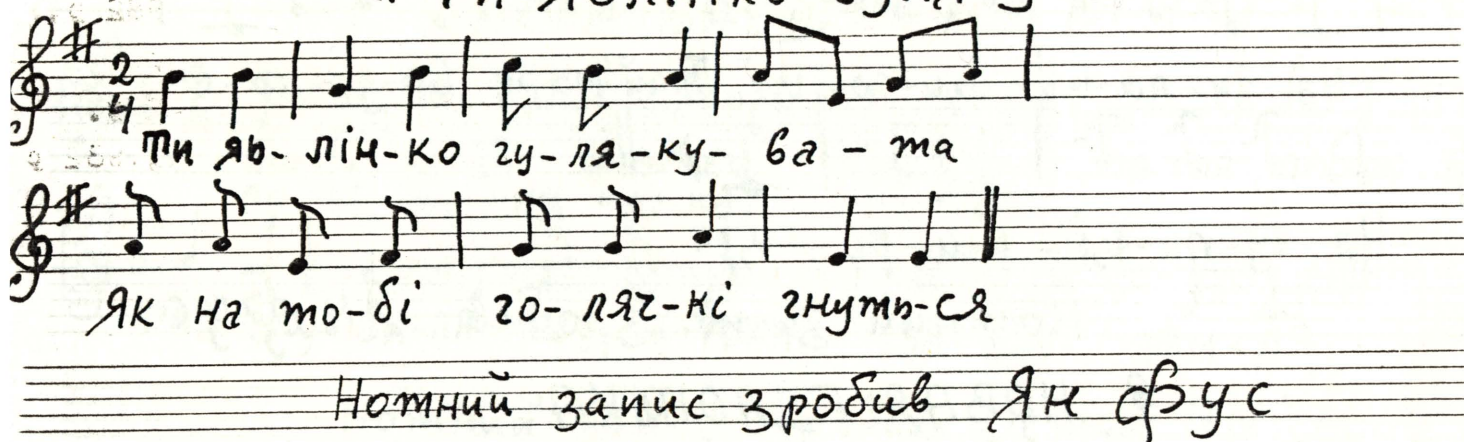
НОТИ ДО ПІСЕНЬ

1. Кличе мене мати

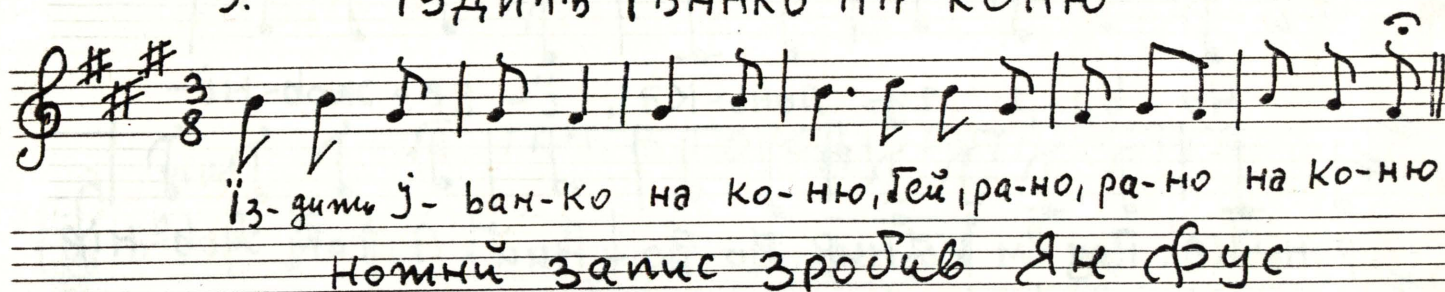
Кли-че ме-не ма-ти, го го-монь-ку кли-че, А я біе-
да-ю го-го во-на хо-че, Я го го-му не пчої-ду
Нотний запис зробив Ян Фус

2. Ти яблінко гулякувата

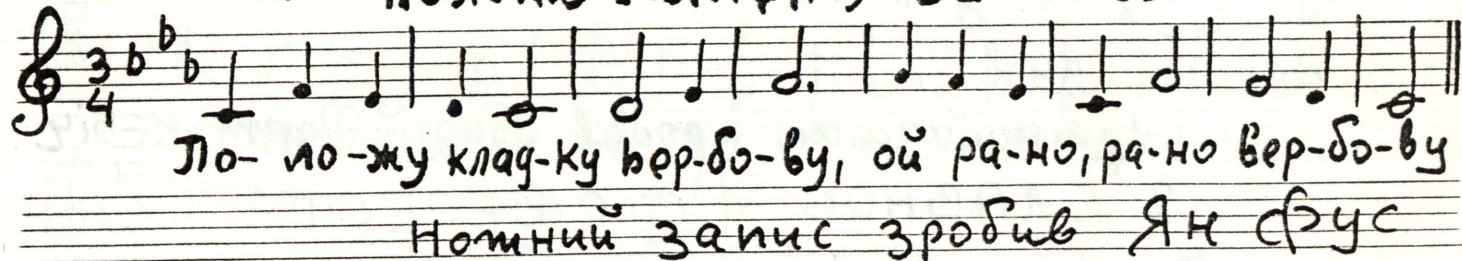
Ти яб-ліч-ко гу-ля-ку-ва-та
Як на то-бі го-ляг-кі гнуть-ся
Нотний запис зробив Ян Фус

3. їздить іванко на коню

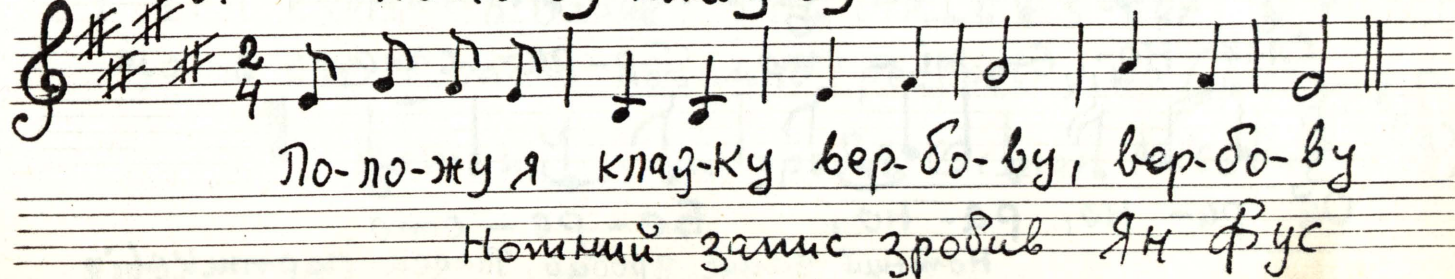
їз-дить ї-ван-ко на ко-ню, Гей, ра-но, ра-но на ко-ню
Нотний запис зробив Ян Фус

4. ПОЛОЖУ КЛАДКУ ВЕРБОВУ

По-ло-жу клад-ку вер-бо-ву, ой ра-но, ра-но вер-бо-ву
Нотний запис зробив Ян Фус

5. Положу кладку

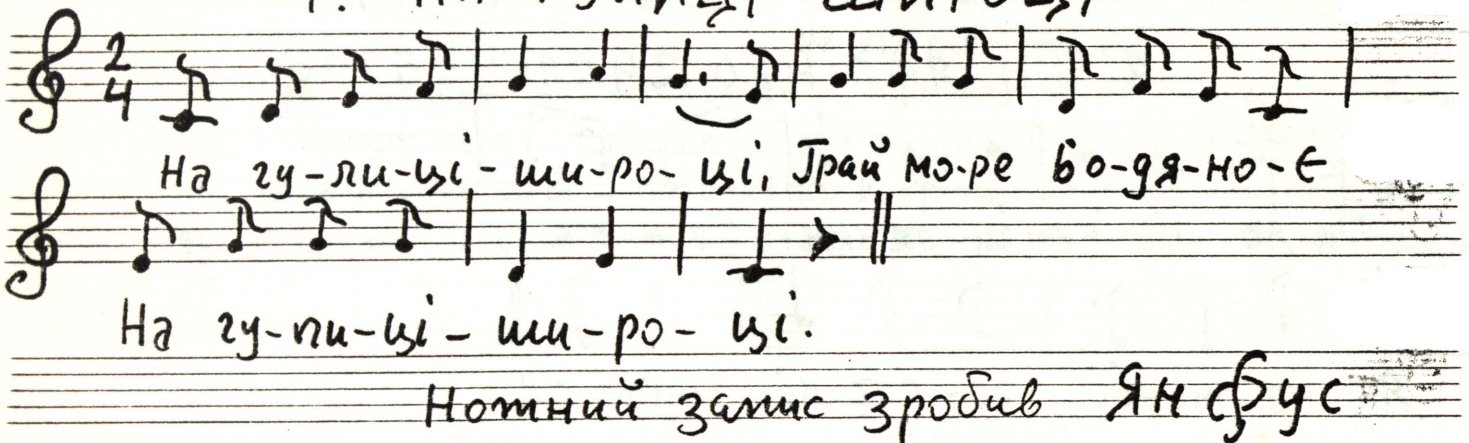
По-ло-жу я клад-ку вер-бо-ву, вер-бо-ву
Нотний запис зробив Ян Фус

6. ПОД СІНЦЯМИ НОВЕНЬКИМИ

Под сім'яз-ми зе-лен но-вень-ки-ми, Ві-сьмь вин-ки,
зе-ле-нень-ки-ї, Ві-сьмь вин-ки зе-ле-нень-ки-ї
Нотний запис зробив Ян Фус

7. НА ГУЛИЦІ-ШИРОЦІ

На гу-ли-ці-ши-ро-ці, Трай мо-ре бо-дя-но-є
На гу-ли-ці-ши-ро-ці.
Нотний запис зробив Ян Фус

8. НОВАЯ ГУЛОНЬКА

Но-ва-я гу-лонь-ка, ї-де-жов-ні-
ронь-ка. Под їм ко-ник во-ро-ний, А сам жов-нір
мо-ло-дий.

Нотний запис зробив Птадей Партикевич

9. СЛАВНОЕ МІСТО БЕРЕСТО

Сла-но-є мі-сто Бе-ре-сто.
Ой ра-но, ра-но, Бе-ре-сто
Нотний запис зробив Птадей Партикевич

10. ОЙ ТАМ НА ГОРІ

Ой там на го-рі, там оз-ні го-рі-ли
Збо-ни го-ло-сом-ком, ра-мо по Ду-най.

Нотний запис зробив Іллядей Партикевич

11. ПАСЛА БАБА КАЧКУ, КІЧКУ.

ПАС-ЛА БА-БА КАЧ-КУ, КАЧ-КУ, ПАС-ЛА, ПАС-ЛА
ПО ЗЕ-ЛЮ-НИМ МАЧ-КУ, МАЧ-КУ,
ТАЙ ЗГУ-БИ-ЛА ШУ-КА-Ю-ЧИ ЗА-БЛУ-ДИ-ЛА

Нотний запис зробив Остап Місєвич

12. ТАМ В ГОРОДІ РУТА-М'ЯТА

vivo
ТАМ ВГО-РО-ДІ РУ-ПА, М'Я-ТА ГЕЙ, ГЕЙ У-ХА-ХА
ТАМ ПЛИ-ВА-ЛИ КА-ЧЕ-НЯ-ТА, РУМ ТАЙ ДА-НА У-ХА-ХА
(х)

х зім стрічки в D-dur: 5 і 6 стр. в ES-dur, з тим,
що в стр. I част. повільно, респет *vivo* (*presto*)

Нотний запис зробив Остап Місєвич

Tabela I
Ubiór podlaski - nadbużański

Свої зауваження, будь ласка, надсилати на адресу:

Jan Ignaciuk, ul. J. Słowackiego nr 10 m 7 a
20-080 Lublin, Polska
видавця: Ch. Schuk, Goethestr. 1, 6906 Leimen 3, BRD

На обкладинці узорі подляських переборів

WBP Białe Podl.
REGIONALIA

—
V
—

Ignatiuk I.

Podlaskii...